

Двадесет и първият международен фестивал „Мартенски музикални дни“ ще се открие с премиерата на новата българска опера „Аспарух“ посветена на 1300-годишнината на България и на XII конгрес на БКП.

Това бе поводът за разговор с нейния автор н. а. проф. Александър Райчев. — Проф. Райчев, кое Ви накара да се обърнете към личността и делото на Аспарух?

— За нас, българите, основоващото на нашата държава е изключително важен исторически момент, който неминуемо свързваме с личността на Аспарух. Това се определя от неговата далновидност и проницателност да осъзнае необходимостта от създаването на държава в тогавашната конкретна историческа обстановка. Особено ме привлякоха силата и чарът на Аспарух, всички онези качества, с които той успява да се наложи едновременно и на пра-

българи, и на славяни, вдъхвайки им вяра в бъдещето. В процеса на работата се запознах с различни материали за личността на Аспарух и открих интересни факти, като например, това, че Кубрат, неговият баща, е бил 7 години в Константинопол, там е учил и получил титлата патриций, която се е давала само на вискообразовани лица. Той дава необходимото за онова време образование и на петимата си сина. Спрях се на Аспарух и поради това, че сега, в нашия век, се говори за субективния фактор — т. е. за личността или личностите, които откърмя и отглежда едно общество и които стават лостове и двигатели на процесите, усъвършенствуват и движат цялото общество напред. Такъв е бил Аспарух.

— Кои са темите, общозначимите проблеми, преминаващи през 13-вековната история на България, които Ви разглеждате от позициите на

съвременник и дори — на съдник?

— Това са както формирането на нацията и държавата, така и на онова общонационално, специфично усещане, което ние наричаме български характер, атмосфера.

„Аспарух“ — нова българска опера

И ако погледнем нашата история през тези 13 века, ще отбележим, че процесът на формиране е бил дълъг и мъчителен, съпътствуван от исторически бури, процес, в който българският народ успява да устои и да се наложи като такъв. Именно това са били опорните точки при създаването на операта.

— А как постигате това в музикално-драматургично отношение? Продължавате ли лириката на изразните средства

от последните Ваши произведения?

— В случая съм подходил малко по-различно, отколкото при предишните си опери. От една страна, имах предвид, че се третира сюжет, който е от далечното истори-

ческо минало, а от друга — главният герой и събитието се отличават със своята значимост. И това ме накара да се замисля върху формата на операта. За да има тя нужно въздействие и възпитателно значение, реших да се обърна към изпитания образец на класическата опера. Това бе продиктувано и от желанието ми да бъде операта достъпна, разбираема и вълнуваща за колкото се може по-голям кръг слушатели.

И затова, в известен смисъл, хармоничният език е изяснен, вокалните партии са подчинени максимално на мелодическия принцип. Разбира се, не можах да не следвам придобития опит, професионалната сръчност, езиковите

особености от предишните три опери, с което да продължа творческия си път. Това, което съм „запазил“ и което присъствуваше и преди, е симфонизмът, който се развива в оркестъра, на чийто фон обикновено изграждам вокалните партии.

— Тъй като тази опера ще бъде изпълнена за първи път от русенски изпълнители, имате ли предвид определени певци, когато я писате?

— Познавам прекрасно ру-

сенския колектив. Оперите ми „Мост“ и „Тревога“ бяха именн тук — в Русе — изпълнени. Не съм имал предвид точно определен певец, поради общото високо ниво и възможности, многократно доказаната класа, и смятам,

че Русенската опера заема едно от първите места в оперното изкуство у нас.

— За колко време написахте операта?

— Идеята ме осени през 1976 г., когато се запознах с някои исторически материали и новелата за Ахисра от Н. Райнов. Тсва предизвиква у мен размисъла, че този мотив за саможертвата би бил продължение на линията, на нишката от някои предишни мои произведения — I — II

симфония и др. В „Аспарух“ тя продължава като лейтмотив, разкриващ силната личност, която трябва да бъде готова за саможертва. След това не беше вече трудно да започна да разработвам от делните действия и все пак след много труд окончателно завърших всичко през 1980 г.

— По какво се отличава (и съответно прилича) новата Ви опера от другите, освен като ангажирана, конкретна — историческа тематика?

— Образите от „Тревога“ и „Мост“ ние сме ги виждали и дори са между нас. До като такава историческа фигура като Аспарух се поддава и на идеализация, поради разстоянието във времето, и затова третирам някои от героите в операта (условно казано) като полубогове. Естествено, това да са отражение и върху музикалния език, който има по-друго значение, отколкото остриите звучности, присъщи за съвременните герои. В „Аспарух“ има и един

повей на героичен романтизъм и епичност, характерни за историческия разказ.

— Какво ще кажете за работата си с постановъчния екип на „Аспарух“, с изпълнителите? В тяхно лице срещнахте ли съмишленици? Подказаха ли Ви нови идеи при реализирането?

— Много съм доволен от екипа, с който сега работя. Те оплодиха всичко онова, което съм създал, и внесоха нови моменти, които са съвсем закономерни при интерпретацията. Намерих съмишленици, без противоречия по концепцията, и смятам, че излизаме на премиерата с творческо единомислие сред публиката.

— Какво е мнението Ви за русенската публика?

— Това е изключително културна и възискателна публика, чиято оценка става критерий за тези, които се представят пред нея.

Разговора води
Иоанна БАКАЛОВА